

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een verordening (EG) van de Raad tot wijziging van Verordening nr. 136/66/EEG houdende de totstandbrenging van een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector oliën en vetten”⁽¹⁾

(98/C 235/18)

De Raad heeft op 6 april 1998 besloten, overeenkomstig de artikelen 43 en 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De Afdeling voor landbouw en visserij, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 12 mei 1998 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Quevedo Rojo.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn op 27 en 28 mei 1998 gehouden 355e Zitting (vergadering van 28 mei) het volgende advies uitgebracht, dat met 67 stemmen vóór en 11 stemmen tegen, bij 8 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Inleiding

1.0. De voorstellen tot wijziging van de Verordeningen betreffende de GMO's maken deel uit van de hervorming van het GLB zoals die in het document „Agenda 2000” wordt voorgesteld. In die GMO's hebben de voornaamste EOGFL-uitgaven op marktgebied betrekking op de steun aan de drie grote groepen „continentale” landbouwproducten (granen/oliehoudende zaden/eiwithoudende gewassen, melk en rundvlees). Deze drie groepen vertegenwoordigen twee derde van de totale EOGFL-uitgaven: hun aandeel daarin is toegenomen van 63,7 % in 1986 naar 67,2 % in 1996. Genoemde producten zijn sinds het begin van het GLB altijd de belangrijkste veroorzakers van overschotten geweest. De drie voornaamste mediterrane landbouwproducten daarentegen (wijn, olijfolie en tabak) vertegenwoordigen nauwelijks 10 % van de totale EOGFL-kosten. Bovendien is hun aandeel in de referentieperiode gedaald van 13 % in 1986 naar 9,8 % in 1996.

1.0.1. In de GMO's voor de mediterrane producten moet in aanmerking worden genomen dat deze producten procentueel meer werkgelegenheid opleveren dan de „continentale” producten. Er zij op gewezen dat bij de wijziging van de GMO's voor mediterrane producten spoedprocedures worden toegepast die vergeleken met de procedures die gehanteerd worden voor „continentale” producten discriminerend zijn, zowel i.v.m. het ontbreken van overleg met de gebruikelijke vertegenwoordigers van de sociaal-economische kringen als wat de haast bij de besluitvorming betreft.

1.1. Hoofdpunten van de Commissievoorstellen

1.1.1. Een hervorming in twee fasen: de eerste fase (overgangsperiode) betreft de verkoopseizoenen 1998/1999 en 2000/2001 en de tweede begint op 1 november 2001.

1.1.1.1. Eerste fase:

— De garandeerde maximumhoeveelheid (GMH) wordt opgetrokken van 1 350 000 ton naar 1 562 000 ton.

— De GMH wordt over de verschillende landen verdeeld, en wel als volgt:

Spanje	625 210 t	(40,0160 %)
Frankrijk	3 065 t	(0,1962 %)
Griekenland	389 038 t	(24,9000 %)
Italië	501 175 t	(32,0770 %)
Portugal	43 915 t	(2,8107 %)

— De consumptiesteun wordt afgeschaft.

— De steun voor kleine producenten wordt afgeschaft.

— Het stelsel van interventieaankopen wordt afgeschaft en vervangen door een regeling inzake particuliere opslag.

— Na 1 mei 1998 met olijfbomen aangeplant areaal komt niet meer voor steun in aanmerking, met uitzondering van areaal dat na deze datum in het kader van door de Commissie goedgekeurde moderniseringsprogramma's voor olijfgaarden is aangeplant.

1.1.1.2. Tweede fase:

— Ter invulling van de tweede fase moeten betrouwbare gegevens worden vergaard over areaalgrootte, aantal bomen en productie.

— Er moeten maatregelen worden getroffen op het gebied van kwaliteitsverbetering en promotie; deze worden niet nader uitgewerkt, terwijl ook een kostenraming ontbreekt.

— Een verbod op versneden olie wordt nog steeds niet overwogen.

— Met ingang van 1 november 2001 worden de bepalingen van Verordening nr. 136/66/EEG houdende totstandbrenging van een GMO in de sector oliën en vetten, die betrekking hebben op de steun en de marktordeningsmechanismen ingetrokken.

2. Algemene opmerkingen

2.1. Een hervorming in twee fasen

2.1.1. De eerste fase betekent een echte hervorming, die echter niet noodzakelijkerwijs dezelfde strekking hoeft te hebben als de tweede fase. De belangrijkste

⁽¹⁾ PB C 136 van 1.5.1998, blz. 20.

reden voor deze keuze is het ontbreken van betrouwbare gegevens om vóór 1 november 2001 een echte hervorming te kunnen doorvoeren. Er wordt dus gekozen voor een snelle hervorming, terwijl niet bekend is welke gevolgen die zal hebben. Dit druist duidelijk in tegen conclusie 1 van het vorige advies van het Comité over dit onderwerp (CES 600/97) ⁽¹⁾ en tegen de resolutie van het Parlement.

2.1.2. De haast van de Commissie lijkt te zijn gemotiveerd door de angst voor het ontstaan van structurele overschotten. In het verkoopseizoen 1996/1997, toen de wereldproductie een recordhoogte bereikte, ontstonden er evenwel geen overschotten.

2.1.3. Voorts wordt er met het productiestabiliserende voorstel om na 1 mei 1998 met olijfbomen aangeplant areaal niet meer voor steun in aanmerking te laten komen, voor gezorgd dat het gevaar van overschotten beperkt blijft tot de productiecapaciteit van het thans bestaande areaal en de eventuele vernieuwing daarvan.

2.1.4. Een andere reden voor een overhaast doorvoeren van de hervorming zou kunnen zijn dat gepoogd wordt de quota van sommige producerende landen ten opzichte van die van andere veilig te stellen, i.v.m. het feit dat de betrokken lid-staten als gevolg van de dynamiek van de markt en van de GMO niet allemaal evenveel in de olijfoliesector geïnvesteerd en geïnnoveerd hebben.

2.1.5. Kortom, tenuitvoerlegging van de eerste fase van de hervorming — ten onrechte „overgangsfase” genoemd — is niet op haar plaats zolang er in het kader van het olijventeeltkadaster geen betrouwbare gegevens beschikbaar zijn. Dit laatste is trouwens door de Commissie zelf en door de Rekenkamer duidelijk te kennen gegeven.

2.1.6. Het zou kunnen dat er op grond van de gegevens van het olijventeeltkadaster voor de tweede fase van de hervorming andere criteria en mechanismen moeten worden vastgesteld. Dat zou de sector schaden en onzekerheid tot gevolg hebben.

2.2. *Een ontoereikende GMH en een onjuiste en discriminerende verdeling van de gegarandeerde nationale hoeveelheden (GNH's)*

2.2.1. De gegarandeerde maximumhoeveelheid (GMH) wordt verhoogd tot 1 562 400 ton; dit is minder dan de communautaire consumptie in 1996/1997 (die volgens het verslag van het Europees Parlement 1 657 000 t bedroeg) en dan de consumptie die voor de komende jaren (rekening houdend met de dalende marktprijzen) wordt geraamd.

2.2.2. De referentieperiode waarvan bij de vaststelling van de GMH en van de GNH's wordt uitgegaan, is onjuist en discriminerend.

2.2.3. Onjuist, gezien de in essentie tweejaarlijkse productiecycclus van de olijfboom. Daarom zou de referentieperiode zich moeten uitstrekken over een zodanig aantal jaren (minstens zes) dat er, nadat de jaren met de grootste en kleinste oogst buiten beschouwing zijn gelaten, ten minste vier jaren met gegevens overblijven

en wordt uitgegaan van het gemiddelde van twee tweejaarlijkse standaardcycli.

2.2.4. Discriminerend, omdat deze cijfers elk jaar in het licht van de onmiddellijk daaraan voorafgaande verkoopseizoenen herzien zouden moeten worden, en niet voor de gehele duur van de zgn. „overgangsfase” vast zouden moeten liggen op basis van de gegevens over de periode 1992/1993-1996/1997. In dat geval immers zouden de landen die in het kader van de huidige GMO het meest in vernieuwing van de aanplant en in technologische innovatie hebben geïnvesteerd, voor hun inspanningen op het gebied van kwaliteit, vernieuwing en innovatie gestraft worden.

2.3. *Een voorbarig en onvolledig voorstel*

2.3.1. Door bovengenoemd gebrek aan betrouwbare gegevens is de „overgangsfase” overijld uitgewerkt, zoals uit de talrijke onvolkomenheden blijkt.

2.3.2. De afschaffing van de regeling voor kleine producenten moet gecompenseerd worden door specifieke maatregelen die de levensvatbaarheid van kleine en middelgrote bedrijven garanderen. Deze zijn in sommige lid-staten immers goed voor 55 % van alle arbeidsplaatsen in de landbouw en zijn van essentieel belang om ontvolking van het platteland tegen te gaan en het milieu in stand te houden.

2.3.3. Ook wordt voorbijgegaan aan de opbrengstverschillen tussen de olijfboomgaarden. Er zijn structureel uiterst marginale boomgaarden (met een opbrengst van minder dan 1 000 kg/ha), maar er bestaan ook zeer productieve boomgaarden die louter op basis van de marktprijzen al winstgevend zijn. Dergelijke grote verschillen zijn van blijvende aard. Wanneer evenwel zou worden uitgegaan van het gekadastreerde areaal van ieder bedrijf en van de oogst die door ieder bedrijf aangeleverd en op de markt wordt gebracht, zou de basis gelegd kunnen worden voor een permanente differentiëring van de productiesteun, naar gelang van de opbrengst. Zo zouden ook marginale boomgaarden in productie kunnen worden gehouden en zou een redelijke, nooit overdreven prikkel kunnen worden gegeven voor vernieuwing en innovatie.

2.4. *Ongemotiveerde afschaffing van interventieaankopen*

2.4.1. Afschaffing van het stelsel van interventieaankopen kan tot speculatie leiden. Met particuliere opslag is er geen zekerheid dat de markten worden bevoorrad en dat het inkomen van de landbouwers op peil blijft. Indien na 1 mei jl. aangeplante olijfbomen niet meer voor steun in aanmerking komen, kan de afschaffing van interventies evenmin worden gerechtvaardigd door aan te voeren dat hiermee de productie wordt aangemoedigd.

2.4.2. Vergeten wordt dat interventies het mogelijk maken de prijzen en markten op noodzakelijke momenten te reguleren, wat in het verleden zeer nuttig is gebleken en nauwelijks kosten met zich heeft meegebracht. Zoals in de sector bekend is, kan de opbrengst naar gelang van het jaar met een derde van de gemiddelde

⁽¹⁾ PB C 287 van 22.9.1997.

jaarlijkse productie variëren. Daarom is het absoluut noodzakelijk om als schakel tussen de verkoopseizoenen voorraden aan te houden.

2.5. *Omzeiling van fraudecontrole*

2.5.1. Om de fraude terug te dringen, wordt voorgesteld de steun voor kleine producenten en de consumptiesteun af te schaffen en worden, als de GNH's eenmaal zijn vastgesteld, de controlemaatregelen, die volgens het Comité tekort schieten, aan de lid-staten overgelaten. Dit komt erop neer dat de Commissie zich aan haar verantwoordelijkheden onttrekt.

2.5.2. Eén van de manieren om fraude te voorkomen zou eruit kunnen bestaan, de geproduceerde olie in de oliëfabriek en in het handelsverkeer daadwerkelijk en efficiënt te controleren. Het Comité stelt in dit verband voor, de gegevens betreffende de hoeveelheid pulp die uit die oliëfabrieken komt te vergelijken met die betreffende de hoeveelheid pulp die binnenkomt in de extractiefabrieken waar residu-olie wordt gewonnen. Tegelijkertijd met deze fysieke controle op de daadwerkelijk geproduceerde en op de markt gebrachte oliëfolie zou het beheer van de steun moeten worden vereenvoudigd; dit is haalbaar en zou het bovendien mogelijk maken de productie en de markt te rationaliseren. Met betrekking tot fraudecontrole zou dit voorstel een compensatie betekenen voor de afschaffing van de steun voor kleine producenten en in de plaats komen van de dubbele controle die met de eveneens afgeschafte consumptiesteun mogelijk zou zijn geweest.

2.6. *Bevordering van de consumptie en verbetering van de kwaliteit van oliëfolie*

2.6.1. Oliëfolie is goed voor 3 % van de productie en 3,5 % van de consumptie van plantaardige oliën. Tot nu toe zijn er geen structurele overschotten ontstaan. In talrijke landen van de wereld, en ook in vele EU-lid-staten, wordt nauwelijks oliëfolie geconsumeerd.

2.6.2. In landen met een hoge levensstandaard is de oliëfolieconsumptie, dankzij de promotiecampagnes van de Internationale Oliëfolieraad (IOR), spectaculair toegenomen.

2.6.3. In zijn vorige advies over deze sector beval het ESC aan dat de EU deze campagnes zou moeten bekostigen. Ook werd erin gewezen op de ongewenstheid van vernijding; als daarvan toch sprake was, moest dat op het etiket worden vermeld, om te voorkomen dat er verwarring zou ontstaan.

2.6.4. Door bevordering van de consumptie van kwaliteitsoliëfolie via promotiecampagnes, die gefinancierd zouden kunnen worden met de middelen die vrijkomen als de consumptiesteun wordt afgeschaft, zou het mogelijk moeten kunnen worden de gemiddelde jaarlijkse productie die in het verslag van de IOR voor 2005 wordt geraamd (1 962 000 t) op de markt af te zetten, met name in de Noord-Europese landen en in bv. de VS, Japan, Canada en Australië.

2.7. *Milieubescherming*

2.7.1. Het in productie houden van de oliëboomgaard is in vele EU-regio's momenteel de enige mogelijkheid om verwildering en de daarmee gepaard gaande schadelijke

milieugevolgen, met name erosie, te voorkomen. Er zij op gewezen dat de oliëboomgaarden in de EU zich op de grens van vruchtbare en woestijnachtige gebieden bevinden.

2.7.2. Een groot deel van de oliëboomgaarden bevindt zich op kwetsbare grond. Gezien hun marginale karakter en kwetsbaarheid vergen zij specifieke maatregelen. Hier wordt echter geen aandacht aan besteed.

2.7.3. Door de steun te differentiëren naar de productie, zouden deze marginale boomgaarden een steunbedrag per eenheid (per kg geproduceerde en op de markt gebrachte olie) kunnen ontvangen dat veel hoger zou liggen dan de steun voor bevoelde boomgaarden, waarvan de productiekosten alleen al door de marktprijzen gecompenseerd kunnen worden.

3. *Tafelolijven*

3.1. De sector tafelolijven komt alleen in de toelichting ter sprake. Het is echter absoluut zaak dat nu reeds nagedacht wordt over steunmaatregelen voor deze sector, waarvan de levensvatbaarheid ernstig gevaar loopt. De sector vormt bovendien een belangrijke bron van werkgelegenheid en biedt mogelijkheden om de oliëventeel te diversifiëren.

4. *Conclusie*

4.1. *Europa's leidende positie en Agenda 2000*

4.1.1. Europa zou zijn positie als 's werelds grootste producent en consument van oliëfolie moeten behouden. Dat kan alleen als de voorgestelde hervorming op de steun van alle producerende landen kan rekenen.

4.1.2. Zo'n algemeen aanvaardbare hervorming is haalbaar als gevolg wordt gegeven aan de richtsnoeren van het verslag van het Europees Parlement, waar de oliëfoliesector in de EU in zijn geheel achter staat. Om de leidende positie te kunnen handhaven, is het van cruciaal belang dat er in de sector eensgezindheid heerst.

4.1.3. De richtsnoeren uit het EP-verslag kunnen financieel haalbaar zijn. Twee aanvullende mechanismen lijken passend: a) toename van de in het financieel memorandum betreffende de GMO voor oliëën genoemde kredieten, in het licht van de toename die in Agenda 2000 ook voor andere sectoren is voorgesteld; b) differentiëring van de productiesteun naar gelang van de opbrengst, teneinde alle oliëventelers een gegarandeerd inkomen te bieden en de werkgelegenheid te behouden.

4.1.4. De EU dient zich serieuze inspanningen te getroosten om haar leidende positie op het gebied van productie, afzet en innovatie in deze sector veilig te stellen. Daartoe is het volgende noodzakelijk: a) een door de EU en de erkende producentenorganisaties te financieren campagne om oliëfolie te promoten, teneinde de consumptie te verhogen en op het niveau van de verwachte productie te brengen; b) kwaliteitsbescherming, door vernijding te verbieden en in rechte

te vervolgen en zo het imago van het product in stand te houden; c) een permanent en specifiek O&O-programma om de leidende positie op het technologische vlak te behouden.

4.1.5. Reeds in haar Mededeling beschouwde de Commissie olijfolie als een potentieel gevaar in plaats van als een reëel bestaand product dat enorme mogelijkheden heeft als er tenminste een adequate campagne gevoerd zou worden om de consumptie van olijfolie, waarvan de kwaliteiten alom worden erkend, te stimuleren. Gezien de herhaaldelijk benadrukte kenmerken van de olijventeelt (belangrijkste bron van werkgelegenheid in de Europese doelstelling 1-regio's, een houdbare landbouwmethode als de steun met de middelen van de GMO wordt gedifferentieerd naar de zeer uiteenlopende productiecapaciteit van de olijfboomgaarden, dynamiek van de productie- en verwerkende sector die de afgelopen jaren belangrijke technische innovaties heeft doorgevoerd, een specifieke leefwijze en cultuur die typisch is voor grote delen van Zuid-Europa, enz.) vormt de toekomst van de olijventeelt een wezenlijke uitdaging voor de EU.

4.1.6. Vergeleken met de Mededeling uit 1997 bevat het voorstel van de Commissie weliswaar wat meer positieve aspecten, maar de Commissie heeft nog steeds geen oren voor de sector. Waar de Commissie een probleem ziet, denkt de sector na over de mogelijkheid van groei via een adequate promotie van het product, waarvan de prijs als gevolg van de verwachte toename van het aanbod betaalbaarder zal worden. Het is thans zo dat de sector op velerlei gebieden (werkgelegenheid, sociaal en economisch gebied, milieu, technologisch leiderschap, enz.) een belangrijke rol speelt, en deze mag niet worden aangetast door een op krimp gerichte aanpak en door overhaaste maatregelen die, bij gebrek aan betrouwbare gegevens, ongerechtvaardigd zijn. Bovendien gaat het om een product waarvan geen structurele overschotten bestaan.

Brussel, 28 mei 1998.

5. Bijzondere opmerkingen

5.1. Artikel 4

Het Comité acht de in dit artikel voorgestelde wijziging niet wenselijk, daar het voor het voortbestaan van de olijfgaard absoluut noodzakelijk is dat de interventieregeling in haar huidige vorm wordt gehandhaafd.

5.2. Artikel 5

Het Comité stemt in met de in dit artikel voorgestelde GNH's (gegarandeerde nationale hoeveelheden), mits deze worden aangepast zodra de Commissie over feitelijke gegevens inzake productie, areaalgrootte en aantal bomen in de lid-staten beschikt. Deze aanpassingen dienen onmiddellijk te worden doorgevoerd, d.w.z. dat niet moet worden gewacht tot het einde van de overgangperiode.

5.2.1. Het Comité vindt dat de GMH (gegarandeerde maximumhoeveelheid) gelijk zou moeten zijn aan de som van de totale communautaire consumptie en het verschil tussen uit- en invoer, en bovendien een hoeveelheid zou moeten omvatten om de periode tussen twee opeenvolgende verkoopseizoenen te overbruggen. Deze GMH kan ongeveer overeenkomen met de hoeveelheid die ook door het Europees Parlement wordt aanbevolen.

5.3. Artikel 11

Het Comité acht het belangrijk dat in de in dit artikel genoemde promotiecampagnes wordt benadrukt dat olijfolie een prominente rol speelt bij de preventie van harten vaatziekten. Zij wijst erop dat consumptie van olijfolie tot besparingen in de EU-uitgaven voor volksgezondheid kan bijdragen.

De voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

T. JENKINS
